

ผลงาน นวัตกรรม/วิจัย

เรื่อง การประเมินความครอบคลุมการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานของ
เด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าชัน

อำเภอพลับพลายชัย จังหวัดบุรีรัมย์

การประเมินความครอบคลุมการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานของเด็กอายุแรกเกิดถึง ๕ ปี
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน
อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์

หลักการและเหตุผล

วัคซีนเป็นเครื่องมือสำคัญในการดูแลสุขภาพซึ่งไม่เพียงช่วยป้องกันไม่ให้เจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบสาธารณสุขขั้นพื้นฐานของประเทศ ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (สนย.) กำหนดให้สถานบริการจัดเก็บข้อมูลการให้บริการวัคซีนเป็นรายบุคคล (individual record) ในรูปแบบฐานข้อมูลสุขภาพระดับปฐมภูมิและกำหนดให้มีการส่งฐานข้อมูลไปรวบรวมที่คลังข้อมูลสุขภาพระดับจังหวัด เพื่อรวบรวมเป็นคลังข้อมูลสุขภาพระดับประเทศ ดังนั้น สถานบริการจึงจำเป็นต้องมีการบันทึกข้อมูลการให้บริการวัคซีนทุกครั้ง ให้มีความครบถ้วน ถูกต้อง รวมทั้งจัดทำรายงานความครอบคลุมการได้รับวัคซีนของเด็กในพื้นที่รับผิดชอบรายงวด (ทุก ๓ เดือน) เป็นรายตำบล/เทศบาล ทะเบียนติดตามการได้รับวัคซีนของเด็กในพื้นที่รับผิดชอบที่มีอยู่ ได้แก่ แบบ ๐๑๑๙ รบ.๑.ก/๓ แบบบัญชีกลุ่มอายุ สมุดเบอร์ ๒ หรือทะเบียนที่จัดทำด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีรายละเอียดที่สำคัญคือ ชื่อเด็ก ที่อยู่ วันเดือนปีเกิด วันที่ได้รับวัคซีน ชนิดต่างๆ ครั้งที่ได้รับวัคซีน ตามกำหนดการให้วัคซีน แล้วบันทึกวันที่เด็กได้รับวัคซีน ครั้งที่ได้รับวัคซีน โดยไม่คำนึงว่าเด็กจะได้รับวัคซีนนี้จากสถานบริการใดก็ตาม (สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค ๒๕๕๖) จากข้อมูลของสำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพอัตราป่วยด้วยโรคที่สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีน สถิติ พ.ศ.๒๕๕๐ - พ.ศ.๒๕๕๔ อัตราป่วยต่อแสนประชากร จำแนกสถิติตามโรคดังนี้ โรคหัด (Measles) ๖.๒๐, ๑๒.๓๒, ๙.๕๗, ๔.๐๕ และ ๔.๙๓ ตามลำดับ โรคคอตีบ (Diphtheria) ๐.๐๑, ๐.๐๑, ๐.๐๒, ๐.๑๒ และ ๐.๐๔ ตามลำดับ โรคไอกรน (Pertussis) ๐.๐ ๔, ๐.๐๓, ๐.๐๔, ๐.๐๑ และ ๐.๐๒ ตามลำดับ โรคไวรัสตับอักเสบบี (Hepatitis B Virus) ๖.๙๔, ๘.๓๙, ๘.๔, ๙.๒๓ และ ๙.๙๓ ตามลำดับ จากสถิติการระบาดของโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนยังคงมีความรุนแรงถึงแม้ว่าจะมีการณรงค์ให้วัคซีนสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคอย่างต่อเนื่องก็ตาม ความครอบคลุมของวัคซีนเป็นเกณฑ์ชี้วัดที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าของงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค เพื่อมั่นใจว่ากลุ่มเป้าหมายได้รับวัคซีนตามเกณฑ์และสามารถป้องกันโรคได้อย่างทั่วถึง ข้อมูลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซันเกี่ยวกับความครอบคลุมวัคซีนที่ผ่านมา ปี 2559-2560 จำแนกตามชนิดของวัคซีนดังนี้ BCG ร้อยละ ๘๙.๘๘, DTP+Hb1,2,3 ร้อยละ ๙๐.๔๙ , IPV ร้อยละ ๘๙.๗๖ , MMR ร้อยละ ๘๘.๑๙, JE ร้อยละ ๖๑.๙๕ , OPV ร้อยละ ๘๙.๗๖ , DTP ร้อยละ ๘๙.๗๖ ตามลำดับ ซึ่งยังเป็นปัญหาและยังไม่ครอบคลุมตามตัวชี้วัดของวัคซีนที่ต้องได้รับความครอบคลุมอย่างน้อยร้อยละ ๙๐ นอกจากนี้การที่ผู้ปกครองไม่ตระหนัก ไม่สนใจที่จะนำบุตรหลานไปฉีดวัคซีนตามช่วงอายุ การที่ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานข้างนอกเนื่องจากเป็นชุมชนชนบททำให้ต้องทิ้งบุตรหลานให้ผู้สูงอายุเลี้ยงที่บ้าน ซึ่งผู้สูงอายุบางรายก็อ่านหนังสือไม่ออก ทำให้ไม่สามารถที่จะรู้เรื่องการรับวัคซีนของเด็ก ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการฉีดวัคซีนตามช่วงอายุ ความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนจึงน้อยตามมา

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการประเมินความครอบคลุมการได้รับวัคซีนพื้นฐาน (EPI) ในกลุ่มเด็กอายุแรกเกิดถึง ๕ ปี ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากสถานการณ์และสภาพปัญหาภาวะสุขภาพของประชาชนในกลุ่มอายุดังกล่าว เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงปัญหาที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ที่สะท้อนให้บุคลากรสาธารณสุขได้ให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา รวมทั้งการจัดบริการสาธารณสุขที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสมภายใต้บริบทของแต่ละพื้นที่ จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้การดำเนินงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคนั้น ไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญในการจัดหา

วัคซีนให้เพียงพอ การจัดบริการที่มีคุณภาพเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนของกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมตามช่วงอายุ ได้วัคซีนครบตามเกณฑ์ที่กำหนด สิ่งสุดท้ายที่มีความสำคัญในการดำเนินงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคหลังจากการให้บริการแล้ว คือ การบันทึกจัดเก็บข้อมูล รายงานผลการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังเป็นรายงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหน่วยงานเพื่อใช้ในการติดตามกำกับงานในระดับอำเภอ/จังหวัด และยังเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการตรวจสอบความประวัติดูแลวัคซีน ดูความครอบคลุมการได้รับวัคซีนของกลุ่มเป้าหมายแต่ละรายที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อใช้ติดตามให้วัคซีนแก่เด็กที่ยังได้รับไม่ครบ ประโยชน์จากการศึกษาในครั้งนี้คือประชาชนได้รับการที่มีคุณภาพครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เป็นการพัฒนาสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคให้มีประสิทธิภาพแก่หน่วยงานต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อประเมินความครอบคลุมการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานของกระทรวงสาธารณสุขในกลุ่มเด็กอายุแรกเกิดถึง ๕ ปี ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์

๒. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุหลักของการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานของกระทรวงสาธารณสุขไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนดในกลุ่มเด็กอายุแรกเกิดถึง ๕ ปี ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์

๓. ทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ วัคซีนเด็ก ๐-๕ ปี

การฉีดวัคซีนคืออะไร

การฉีดวัคซีน คือ การสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อป้องกันการติดต่อของโรคติดต่อร้ายแรง เชื้อวัคซีนผลิตจากเชื้อไวรัส หรือ เชื้อแบคทีเรียที่อ่อนตัวแล้ว หรือส่วนประกอบอื่นของเชื้อเหล่านั้น ตัวของวัคซีนเองก่อให้เกิดอาการน้อยมาก แต่หากจะทำการสร้างภูมิคุ้มกันให้ร่างกาย ซึ่งนั่นจะป้องกัน หรือช่วยลดความเสี่ยงของเด็กที่อาจป่วยเป็นโรคที่ทำการฉีดวัคซีนนั้นๆ วัคซีนนั้นได้ชื่อมาจาก วัคซีนโรคฝีดาษ ซึ่งหมอชาวอังกฤษ แอดวาร์ด เจนเนอร์ ได้ระบุไว้ว่าสามารถป้องกันโรคฝีดาษได้ ในปี 1796 ไม่มีโรคติดต่อใดที่ร้ายแรงเท่ากับโรคฝีดาษที่เกิดขึ้นกับชนชาติไอซ์แลนด์ และมันก็เกือบจะล้างเผ่าพันธุ์ของชนชาติในศตวรรษก่อนหน้านี้ คนไอซ์แลนด์ถือเป็นชนชาติต้นๆ ที่เริ่มการให้วัคซีนป้องกันโรคฝีดาษ โดยทางสาธารณสุขของประเทศเดนมาร์กเป็นผู้อนุมัติในปี 1802 เจนเนอร์ ได้กล่าวไว้ว่าเราสามารถกำจัดโรคฝีดาษให้หายไปจากโลกนี้ได้ โดยการฉีดวัคซีน และนั่นก็ใช้เวลานานถึง 200 ปีในการบรรลุจุดประสงค์ การฉีดวัคซีนให้โรคติดต่อร้ายแรงชนิดนี้เริ่มลดลงและหยุดให้วัคซีนใน ทศวรรษที่แปด ศตวรรษที่ยี่สิบ

เหตุใดจึงต้องฉีดวัคซีน

จุดประสงค์ในการฉีดวัคซีนนั้นเพื่อป้องกันโรคติดต่อร้ายแรง โดยเฉพาะกับเด็ก การฉีดวัคซีนนั้นขัดขวางการแพร่ระบาด และลดผลกระทบที่ร้ายแรงของโรคติดต่อ ในบางกรณีอาจจะกำจัดโรคได้หมด โรคในเด็กหลายโรค เช่น หัด คอตีบ ไอกรน และโปลิโอ ในปัจจุบันนี้ไม่ค่อยมีแล้ว โรคเหล่านี้เป็นสาเหตุที่พบบ่อยของการเสียชีวิตของเด็กก่อนในศตวรรษที่ 19 ถึง ต้นศตวรรษที่ 20 จากประสบการณ์ของประเทศยุโรปตะวันออก บ่งชี้ว่า โรคเหล่านี้อาจกลับมาอีกได้หากว่าไม่ให้ความใส่ใจในการฉีดวัคซีนเด็ก

การฉีดวัคซีนมีประโยชน์อย่างไร

ประโยชน์ของการฉีดวัคซีนคือส่งผลในการป้องกันตัวของเด็กเอง และอีกหนึ่งประโยชน์คือเมื่อเด็กได้รับวัคซีนโรคนั้นๆ แล้วโรคนั้นจะไม่ติดต่อไปยังเด็กคนอื่น เพราะฉะนั้นแล้วการฉีดวัคซีนจึงเป็นการเสริมสร้างพิเศษ ที่ไม่มีสิ่งใดเทียบได้ในการป้องกันโรค และเพื่อที่จะทำให้ประสบความสำเร็จจะต้องให้การฉีดวัคซีนโดยทั่วไปให้ เป็นไปโดยทั่วถึง ชนชาติไอซ์แลนด์นั้นให้วัคซีนยังไม่ทั่วถึงพอเมื่อครั้งที่ฉีดวัคซีนป้องกันโรคฝีดาษ

ในด้านของศตวรรษที่ 19 และนั่นทำให้โรคฝีดาษได้ระบาดขึ้นอีกครั้งล่าสุด ในปี 1839 แต่ความเสียหายน้อยกว่าก่อนหน้านี้ ทางกรมอนามัยโลกได้ยืนยันว่าไม่มีการเสริมสร้างใดที่มีประสิทธิภาพเท่ากับการฉีดวัคซีน เหตุใดจึงไม่สามารถฉีดวัคซีนให้แก่เด็กได้

เหตุใดจึงไม่สามารถฉีดวัคซีนให้แก่เด็กได้ ควรปรึกษาแพทย์หรือพยาบาลที่สถานีอนามัย เด็กนั้นป่วยด้วยเหตุผลใดๆ หรือว่ามีไข้ (ปกติจะต้องรอให้เด็กหายดีแล้วจึงจะฉีดวัคซีนให้ได้) เด็กได้รับการข้างเคียงหรือ ผลกระทบที่เกี่ยวกับวัคซีนที่ได้รับก่อนนี้ เด็กได้รับการแพ้อย่างรุนแรงหลังจากรับประทานวัคซีนที่ให้ในประเทศไทย ได้แก่

โรคคอตีบ (Diphtheria)

โรคคอตีบเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย อาการส่วนใหญ่ คือคออักเสบอย่างรุนแรงและมีสะเก็ด และโรคนี้อาจเป็นอันตรายมาก และทำให้เสียชีวิตได้ แบคทีเรียจะสร้างสารพิษแล้วส่งออกไปยังกระแสเลือด พิษนี้ทำลายเนื้อเยื่อ เช่น กล้ามเนื้อหัวใจ ยาแก้อักเสบนั้นสามารถฆ่าแบคทีเรียได้ แต่ไม่สามารถป้องกันผลกระทบของพิษได้ ฉะนั้นการฉีดวัคซีน จึงเป็นสิ่งเดียวที่จะป้องกันโรคนี้ได้ โรคคอตีบนั้นพบไม่บ่อยแล้วในปัจจุบัน เพราะว่ามีวัคซีนที่ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพในการป้องกันโรค

โรคบาดทะยัก (Tetanus)

โรคบาดทะยักเกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มีหัวไปตามธรรมชาติ เช่นตามพื้นดิน และมูลสัตว์ง่ายต่อการติด ต่อเมื่อสิ่งสกปรกเข้าไปในแผล แบคทีเรียสร้างพิษ และมีผลทำให้กล้ามเนื้อรัดและแข็งตัว หากไม่ได้รับการรักษา อาจเสียชีวิตได้ แต่หากต้านเชื้อทันเวลาก็สามารถรักษาได้ แต่การป้องกันที่แน่นอนที่สุดคือการฉีดวัคซีน

โรคไอกรน (Pertussis)

โรคไอกรนเกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่สร้างสารพิษ แบคทีเรียดังกล่าวติดต่อโดยง่ายตาย ระหว่างคนต่อคนโดย ละอองไอ อาการเริ่มต้นคือมีหวัคเล็กน้อย จากนั้นจะไอบ่อย มีเสมหะ และอาการไอบ่อยๆ โดยเฉพาะ ช่วงเวลากลางคืน โรคนี้จำเป็นต้องการรักษาและใช้เวลาานาน และอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตของเด็กก่อนได้ เด็ก จะมีอาการไอพร้อมเสียงหืด ยาแก้อักเสบให้ผลน้อยมาก นอกจากทำให้ตั้งแต่เริ่มอาการ การฉีดวัคซีนจะช่วย ป้องกันได้และสำคัญมาก คือให้วัคซีนตั้งแต่วัยเล็กเพราะโรคนี้อันตรายที่สุดสำหรับเด็กก่อน

โรคโปลิโอ (Polio)

โรคโปลิโอ หรือโรคแขนขาลีบ เกิดจากเชื้อไวรัส สามารถแพร่เชื้อสู่คนได้โดย สิ่งปฏิกูลอาหาร และน้ำ อาจรวมไปถึงละอองไอดี้อด้วย อาการของโรค อาจมีเพียงเล็กน้อย หรืออาจร้ายแรงเนื่องจากอาการอัมพาตจน อาจถึงชีวิตได้ ไม่มียาประเภทใดที่รักษาโรคนี้ได้ การฉีดวัคซีนนั้นให้ประสิทธิภาพที่ดี และใกล้ที่จะกำจัดโรคนี้ ให้หมดไปจากโลกได้

โรคหัด (Measles)

โรคหัดเกิดจากเชื้อไวรัส และแพร่เชื้อโดยง่ายระหว่างคนต่อคนโดยละอองไอ อาการของโรคนี้ แตกต่างกันไป โรคนี้อันตรายและอาจเสียชีวิตได้ 10% ของผู้ติดเชื้อได้รับผลข้างเคียงที่ร้ายแรง เช่น สมออักเสบ หรือ ปอดบวม การฉีดวัคซีนเป็นการป้องกันที่ดี

โรคคางทูม (Parotitis epidemica, mumps)

โรคคางทูมเกิดจากเชื้อไวรัส ส่วนใหญ่แล้วอาการไม่ร้ายแรง แต่อาจมีอาการข้างเคียงที่อันตราย อาการที่พบบ่อยที่สุดคือ สมออักเสบ ส่วนอาการข้างเคียงอื่นๆ คือ หูหนวกและ ภาวะอัมพาตซึ่งส่งผลให้ เป็นหมันได้ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคนี้ให้ผลเป็นอย่างดี

โรคหัดเยอรมัน (Rubella)

โรคหัดเยอรมันเกิดจากเชื้อไวรัส ไม่มีอาการร้ายแรงในเด็ก แต่หากหญิงตั้งครรภ์ได้รับเชื้ออาจทำให้ทารกในครรภ์ได้รับอันตรายได้ ซึ่งอาจทำให้ทารกหูหนวก ตาบอด ร่างกายผิดปกติ การเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์ หรือทารกอาจเสียชีวิตได้ การให้วัคซีนกับทุกคนในประเทศจึงเป็นการลดการระบาดของโรคหัดเยอรมัน และป้องกันการติดเชื้อของหญิงมีครรภ์

ควรกังวลกับผลกระทบของการให้วัคซีนหรือไม่

วัคซีนป้องกันโรคไอกรน คอตีบ บาดทะยัก เยื่อหุ้มสมองอักเสบชนิดบีและโปลิโอ

อาการข้างเคียงของวัคซีนนี้ส่วนมากแล้วมีอาการไม่ร้ายแรง และจะหายไปเองในสองถึงสามวัน อาจมีไข้เล็กน้อย หงุดหงิดและไม่สบายตัว หลังจากที่ได้รับวัคซีน ๔-๖ ชั่วโมง อาการข้างเคียงเหล่านี้ปกติแล้ว จะหายไปหลังจากหนึ่งวันอาจมีอาการบวมและแดงบริเวณที่ฉีดยา และจะทำให้เด็กรู้สึกเจ็บอยู่สักกระยะ แล้วยังอาจมีตุ่มแข็งบริเวณที่ฉีดยา ซึ่งจะค่อยๆหายไปเอง

วัคซีนป้องกันโรคหัด คางทูม และหัดเยอรมัน

อาการข้างเคียงส่วนมากนั้นไม่ร้ายแรง ประมาณ ๑๐% ของเด็ก อาจมีไข้และผื่นหลังจากได้รับวัคซีนแล้ว ๕- ๑๒ วัน และเด็กส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ป่วยหนัก และอีก๑๐% จะมีอาการแดง ปวดและบวมบริเวณที่ฉีดยา อาการต่างๆเหล่านี้จะหายไปไม่กี่วัน

วัคซีนป้องกันโรคไอกรน คอตีบ และบาดทะยัก

อาการข้างเคียงส่วนใหญ่แล้วไม่ร้ายแรง อาจมีไข้เล็กน้อย หงุดหงิดและไม่สบายตัว หลังจากที่ได้รับวัคซีนประมาณ ๔-๖ ชั่วโมง ปกติแล้วจะหายภายในหนึ่งวัน อาการบวม และแดงอาจเกิดขึ้นบริเวณที่ฉีดยาซึ่งทำให้เด็กรู้สึกไม่สบายตัวอยู่สักกระยะ อาจมีตุ่มแข็งบริเวณที่ฉีดยาซึ่งจะค่อยๆหายไปเอง

วัคซีนไข้สมองอักเสบ (Japaness encephalitis)

วัคซีนไข้สมองอักเสบ หรือ วัคซีน JE (Japanese Encephalitis Vaccine) เป็นวัคซีนที่ฉีดให้แก่เด็กอายุตั้งแต่ ๑ ปี ครึ่ง – ๒ ปี เพื่อให้ร่างกายสร้างภูมิคุ้มเฉพาะต่อการเกิดโรคไข้สมองอักเสบโรคไข้สมองอักเสบเกิดจากเชื้อไวรัส Japanese encephalitis virus, JEV โดยมีุงเป็นพาหะนำเชื้อที่สำคัญ เป็นโรคที่เกิดมากในเด็ก และเกิดมากในคนเอเชีย เป็นโรคที่ไม่แสดงอาการ แต่จะแสดงอาการเมื่อเชื้อออกฤทธิ์มากแล้ว โดยเชื้อจะฟักตัวหลังการได้รับเชื้อประมาณ ๑-๒ อาทิตย์ โรคนี้ หากเป็นแล้วจะไม่มียารักษา ผู้ที่เป็นจึงมักเสี่ยงต่อการตาย และภาวะสมองพิการได้สูง แต่สามารถป้องกันได้ด้วยการฉีดวัคซีน

วัคซีนไข้สมองอักเสบสามารถผลิตได้จากเชื้อไวรัส JEV ๒ แบบ คือ เชื้อไวรัสที่ตายแล้ว และเชื้อไวรัสที่มีชีวิตหลังทำให้อ่อนฤทธิ์ เมื่อฉีดเข้าสู่ร่างกายแล้ว วัคซีนนี้จะกระตุ้นให้ร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันเฉพาะต่อเชื้อไวรัส JEV ทำให้ร่างกายไม่เกิดโรคหลังการติดเชื้อตามธรรมชาติ

๓.๒ วิธีการดูแลเด็กหลังจากได้รับวัคซีน

ควรทำอย่างไรหากบุตรของท่านมีไข้

ปกติแล้วหากว่าเด็กมีไข้ แพทย์และพยาบาลจะแนะนำให้ยาพาราเซตามอนขนาดสำหรับเด็กเพื่อที่จะลดไข้ และจะทำการให้ซ้ำใน ๔-๖ ชั่วโมง หรือตามความจำเป็น แต่หากว่าเด็กมีไข้ยาวนานกว่าหนึ่งวัน หรือว่ามีอาการอื่นร่วมด้วย ควรขอคำปรึกษาจากแพทย์

บริเวณที่ฉีดยาควรเป็นอย่างไร

บางครั้งอาจมีอาการบวมหรือแดงบริเวณที่ฉีดยา และนั่นคืออาการปกติแล้วส่วนใหญ่จะหายไปเอง แต่หากคุณมีความกังวลในเรื่องนี้ ให้ปรึกษาแพทย์หรือพยาบาลที่สถานีนอนามัย

เมื่อไรจึงควรไปพบแพทย์

หากว่าคุณมีความกังวลใดๆ คุณสามารถติดต่อกับแพทย์หรือพยาบาลได้ หากบุตรของท่านมีไข้สูง ร้องไห้ผิดปกติ หรือว่ามีอาการชัก ควรติดต่อแพทย์โดยเร็วที่สุดความปลอดภัยและผลข้างเคียงของวัคซีน

คำแนะนำเกี่ยวกับการได้รับวัคซีน

๑. วัคซีนบางชนิดจำเป็นต้องได้รับมากกว่า ๑ ครั้ง เพื่อกระตุ้นให้ร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานได้สูงเพียงพอในระดับที่สามารถป้องกันโรคได้ ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรพาบุตรหลานไปรับวัคซีนตามกำหนดนัดทุกครั้ง
๒. เด็กที่เจ็บป่วยเล็กน้อย เช่น หวัด ไอ หรือใช้ตำรับวัคซีนได้
๓. หลังได้รับวัคซีนบางชนิด เด็กอาจตัวร้อน เป็นไข้ซึ่งจะหายได้ในเวลาอันสั้น ให้เช็ดตัว ตีมน้ำมากๆ และให้ยาลดไข้ตามคำแนะนำของแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
๔. ถ้าเด็กเคยมีประวัติแพ้ยา หรือเคยมีอาการรุนแรงหลังได้รับวัคซีน เช่น ชัก ไข้สูงมาก โปรดแจ้งแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ก่อนรับวัคซีนด้วย
๕. ผลที่เกิดจากการรับวัคซีนป้องกันไวรัส อาจเป็นฝีขนาดเล็ก อยู่ได้นาน ๓ - ๔ สัปดาห์ไม่จำเป็นต้องใส่ยาหรือปิดแผล เพียงใช้สำลีสะอาดชุบน้ำต้มสุกที่เย็นแล้วเช็ดรอบๆ แผล

๔. เป้าหมาย

กลุ่มเด็กอายุแรกเกิดถึง ๕ ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน อำเภอพลับพลายชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้านมีจำนวนเด็กทั้งหมด ๔๕๕ คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มสำรวจโดยการแบ่งเป็นกลุ่ม (Cluster Sampling Technique) แบบ ๓๐ Cluster ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ระหว่างเดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึง เดือน กันยายน พ.ศ.๒๕๕๙

๕. พื้นที่ดำเนินการ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน อำเภอพลับพลายชัย จังหวัดบุรีรัมย์

๖. วิธีการดำเนินงาน

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาขั้นตอนการศึกษาดังนี้

๖.๑ รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อทำการศึกษาเรื่องประเมิณความครอบคลุมการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานของกระทรวงสาธารณสุขในเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน อำเภอพลับพลายชัย จังหวัดบุรีรัมย์

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงนำมาจัดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรจำแนกตามกลุ่มช่วงอายุ โดยใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) การคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากแต่ละกลุ่มมีจำนวนไม่เท่ากัน จึงทำการเทียบบัญญัติไตรยางศ์หาสัดส่วนประชากรกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง ตาราง ๑ จำนวนและร้อยละของเด็ก ๐-๕ ปีที่เป็นเป้าหมายจำแนกตามกลุ่มอายุ

จำแนกช่วงอายุ	จำนวนเด็กทั้งหมด (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	จำนวนตัวอย่าง (สัดส่วนร้อยละ)
เด็กอายุต่ำกว่า-๑ ปี	๖๒	๓๒	๕๑.๖๐
เด็กอายุ ๑-๒ ปี	๙๗	๕๘	๕๙.๗๙
เด็กอายุ ๒-๓ ปี	๘๔	๔๘	๕๗.๑๔

เด็กอายุ ๓-๔ ปี	๙๕	๕๐	๕๒.๖๓
เด็กอายุ ๔-๕ ปี	๑๑๗	๖๒	๕๒.๙๙
รวม	๔๕๕	๒๕๐	๕๔.๙๕

ที่มา: ฐานข้อมูล HOS xp.โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน ๒๕๖๐

๖.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ มีโครงสร้างที่สร้างขึ้นเอง โดยปรับปรุงจากสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก และแบบสัมภาษณ์ที่กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขสร้างขึ้น ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ปกครองเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยทั้งหมด ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลลักษณะทางประชากรทั่วไป

- ๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของเด็ก จำนวน ๓ ข้อ
- ๑.๒ ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองเด็ก จำนวน ๖ ข้อ

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ของเด็กที่มีอายุแรกเกิดถึง ๕ ปี ตรวจสอบจากสมุดบันทึกการได้รับวัคซีนของเด็ก

มีจำนวน ๑๒ ข้อ เป็นแบบคำถามปลายปิด (Close Ended Question) เป็นคำถามที่ผู้สัมภาษณ์มีแนวคำตอบไว้ให้ผู้ตอบเลือกตอบจากคำตอบที่กำหนดไว้เท่านั้นและเป็นข้อความที่ถูกต้องที่สุด และดูจากสมุดสือชมพู่จำนวน ๒๑๐ เล่ม

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลสาเหตุของการได้รับวัคซีนพื้นฐานไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน ๑ ข้อ

มีจำนวน ๑ ข้อใหญ่ และแบ่งเป็น ๙ ข้อย่อย เป็นแบบคำถามปลายปิด (Close Ended Question) เป็นคำถามที่ผู้สัมภาษณ์มีแนวคำตอบไว้ให้ผู้ตอบเลือกตอบจากคำตอบที่กำหนดไว้เพียงข้อเดียวเท่านั้น จากการสอบถามผู้ปกครองจำนวน ๖๔ คน

๗. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

๑. ผู้ศึกษาทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือจากผู้รับผิดชอบงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในการสัมภาษณ์

๒. ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน การรวบรวมข้อมูลแก่กลุ่มตัวอย่าง และขอความร่วมมือในการทำการศึกษา

๓. นำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบความถูกต้อง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามให้ครบถ้วน

๔. นำแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและนำผลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

๘. การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาจึงได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้คำนึงถึงจรรยาบรรณผู้ศึกษาและให้การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจะได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการเก็บข้อมูล และประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับจากการเข้าร่วมตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งชี้แจงสิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนั้นสามารถยุติการให้ข้อมูลโดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลต่อผู้ศึกษา

และกลุ่มตัวอย่างจะไม่สูญเสียผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้นและข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจะถูกเก็บไว้เป็นความลับไม่นำมาเปิดเผยชื่อและจะนำผลประเมินที่ได้สรุปออกมาเป็นภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาเท่านั้น ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

๙. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อทำการศึกษาเรื่องประเมินความครอบคลุมการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานของกระทรวงสาธารณสุขในเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าขัน อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ปี ๒๕๕๙ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และตรวจสอบความครบถ้วน ถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๑๐. สถิติที่ใช้ในการศึกษา

ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวนและร้อยละ

๑๑. ผลการศึกษา ประกอบด้วย ๔ ส่วน ดังนี้

๑. ลักษณะทั่วไปของเด็ก ๐-๕ ปี
๒. ลักษณะทั่วไปของผู้ปกครองเด็ก ๐-๕ ปี
๓. ความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนตามเกณฑ์
๔. สาเหตุที่เด็ก ๐-๕ ปีได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์

๑. ลักษณะทั่วไปของเด็ก ๐-๕ ปี

ผลการศึกษา พบว่า เด็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๗ ส่วนใหญ่เป็นบุตรคนที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๕๐ รองลงมาเป็นบุตรคนที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙๐ น้อยที่สุดคือเป็นบุตรคนที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๐ โดยความสัมพันธ์ของผู้ให้ข้อมูลเด็กส่วนใหญ่บิดา/มารดา คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๑ รองลงมาคือปู่ย่า/ตายาย คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ (ต้องมีสมุดเท่านั้น) โดยอายุของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง ๒๐ - ๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๑ รองลงมา มีช่วงอายุระหว่าง ๓๐ - ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙ ช่วงอายุที่น้อยที่สุดคือ ช่วงอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑.๐ ระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๒ รองลงมาจบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๓ น้อยที่สุดคือจบการศึกษาระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๐ โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๘ รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕ น้อยที่สุดคืออาชีพค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ และรายได้ของผู้ปกครองเด็ก ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย/เดือน ระหว่าง ๓,๐๐๐ - ๔,๐๐๐ คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๕ รองลงมา มีรายได้เฉลี่ย/เดือน ระหว่าง ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๖ น้อยที่สุดคือมีรายได้เฉลี่ย/เดือนระหว่าง $\geq ๑,๐๐๐$ คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๐ ดังตาราง ๒ และตาราง ๓ ตามลำดับ

ตาราง ๒ จำนวนและร้อยละของเด็ก ๐-๕ ปี จำแนกตามเพศ อายุ ลำดับที่ของบุตร

ลักษณะทั่วไปของเด็กที่สำรวจ	จำนวน(N=๒๑๐)	ร้อยละ
เพศ		
- หญิง	๑๑๙	๕๖.๖๗
- ชาย	๙๑	๔๓.๓๓
รวม	๒๑๐	๑๐๐
อายุ		
- ต่ำกว่า ๑ ปี	๓๙	๑๘.๕๗

- อายุ ๑-๒ ปี	๕๐	๒๓.๘๑
- อายุ ๒-๓ ปี	๓๘	๑๘.๑๐
- อายุ ๓-๔ ปี	๓๗	๑๗.๖๒
- อายุ ๔-๕ ปี	๔๖	๒๑.๙๐
รวม	๒๑๐	๑๐๐
บุตรลำดับที่		
- ๑	๑๐๖	๕๐.๕๐
- ๒	๖๗	๓๑.๙๐
- ๓	๓๕	๑๖.๖๐
- ๔	๒	๑.๐๐
รวม	๒๑๐	๑๐๐

๒. ลักษณะทั่วไปของผู้ปกครองเด็ก ๐-๕ ปี

ตาราง ๓ ลักษณะทั่วไปของผู้ปกครองเด็ก ๐-๕ ปี

ลักษณะทั่วไปของผู้ปกครองเด็ก	จำนวน (N=๒๑๐)	ร้อยละ
ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กของผู้ปกครองเด็ก		
- บิดา/ มารดา	๑๖๔	๗๘.๑๐
- ลุง/ ป้า/ น้า/ อา	๔๖	๒๑.๙๐
- ปู่/ ย่า/ ตา/ ยาย	๐	๐.๐๐
รวม	๒๑๐	๑๐๐
อายุของผู้ปกครองเด็ก		
- อายุ ๒๐-๓๐ ปี	๙๙	๔๗.๑๐
- อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๔๘	๒๒.๙๐
- อายุ ๔๑ -๕๐ ปี	๖๑	๒๙.๐๐
- อายุ ๕๑ ปีขึ้นไป	๒	๑.๐๐
รวม	๒๑๐	๑๐๐
การศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองเด็ก		
- ไม่ได้เรียน	๐	๐.๐๐
- ประถมศึกษา	๘๙	๔๒.๓๐
- มัธยมศึกษา	๑๐๑	๔๘.๒๐
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๑	๕.๐๐
- ปริญญาตรี	๙	๔.๕๐
รวม	๒๑๐	๑๐๐
อาชีพหลักของผู้ปกครองเด็ก		
- เกษตรกรรม	๑๗๘	๘๔.๘๐
- รับจ้างทั่วไป	๒๒	๑๐.๕๐

- ค่าขาย / ทำธุรกิจส่วนตัว	๑๐	๔.๗๐
- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๐	๐.๐๐
รวม	๒๑๐	๑๐๐
รายได้ผู้ปกครองเด็กเฉลี่ยต่อเดือน		
- รายได้ ๒,๐๐๐ – ๓,๐๐๐ บาท/เดือน	๗๙	๓๗.๖๐
- รายได้ ๓,๐๐๐ – ๔,๐๐๐ บาท/เดือน	๑๒๕	๕๙.๕๐
- รายได้ \geq ๑,๐๐๐ บาท/เดือน	๖	๒.๙๐
รวม	๒๑๐	๑๐๐
ระยะทางจากบ้านถึงสถานบริการสาธารณสุขใกล้บ้าน		
- ระยะทางน้อยกว่า ๒ กิโลเมตร	๑๓๘	๖๕.๖๐
- ระยะทางระหว่าง ๒ ถึง ๓ กิโลเมตร	๔๓	๒๐.๕๐
- ระยะทางระหว่าง ๓ ถึง ๔ กิโลเมตร	๒๔	๑๑.๕๐
- ระยะทางมากกว่า ๕ กิโลเมตร	๕	๒.๔๐
รวม	๒๑๐	๑๐๐

๓. ความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนตามเกณฑ์

ความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนในเด็กอายุแรกเกิดถึง ๕ ปี

จากการศึกษาในด้านการได้รับวัคซีนครบถ้วนตามเกณฑ์ และได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์ ในเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี เด็กต้องได้รับวัคซีนปียีจี ๑ ครั้ง วัคซีนตับอักเสบบี ๓ ครั้ง วัคซีนดีทีพีและโปลิโอรวม ๕ ครั้ง เมื่ออายุ ๒ เดือน ๔ เดือน ๖ เดือน ๑ ปีครึ่ง และ ๔ ปี วัคซีนหัด ๑ ครั้ง และวัคซีนป้องกันโรคไข้มองอักษะเจอี ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่ออายุ ๑ ปีครึ่ง ครั้งที่ ๒ ห่างจากครั้งที่แรก ๑ เดือน และครั้งที่ ๓ ห่างจากครั้งที่ ๒ อย่างน้อย ๑ ปี จึงนับว่าครบถ้วน ส่วนความถูกต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกรณีศึกษา ซึ่งคำนึงถึงผลกระทบอันมีคัมกันเป็นสำคัญ และตารางอายุมาตรฐานในการปฏิบัติงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคเป็นองค์ประกอบเสริม เด็กที่เป็นเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ซึ่งดำเนินการในปี พ.ศ.๒๕๕๗ ได้แก่เด็กที่เกิดเมื่อวันที่ ๑ เดือน มกราคม พ.ศ.๒๕๕๕ – วันที่ ๓๑ เดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๙ ได้กลุ่มประชากรทั้งสิ้น ๒๑๐ คนโดยแยกกลุ่มอายุเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี เป็น ๕ กลุ่ม

ผลการศึกษาความครอบคลุมการได้รับวัคซีนของเด็กต่ำกว่า ๑ ปี จำนวน ๓๙ คน พบว่าได้รับวัคซีนและครบถ้วนตามเกณฑ์กำหนด จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๓ และพบว่าได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๗

ผลการศึกษาความครอบคลุมการได้รับวัคซีนของเด็กอายุ ๑ - ๒ ปี จำนวน ๕๐ คน พบว่าได้รับวัคซีนและครบถ้วนตามเกณฑ์กำหนด จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘ และพบว่าได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒

ผลการศึกษาความครอบคลุมการได้รับวัคซีนของเด็กอายุ ๒ - ๓ ปี จำนวน ๓๘ คน พบว่าได้รับวัคซีนและครบถ้วนตามเกณฑ์กำหนด จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๗๙ และพบว่าได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒๑

ผลการศึกษาความครอบคลุมการได้รับวัคซีนของเด็กอายุ ๓ - ๔ ปี จำนวน ๓๗ คน พบว่าได้รับวัคซีนและครบถ้วนตามเกณฑ์กำหนด จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๓๘ และพบว่าได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖๒

ผลการศึกษาความครอบคลุมการได้รับวัคซีนของเด็กอายุ ๔ - ๕ ปี จำนวน ๔๖ คน พบว่าได้รับวัคซีนและครบถ้วนตามเกณฑ์กำหนด จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๘๓ และพบว่าได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์ จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๑๗ ดังตาราง ๔

ตาราง ๔ จำนวนและร้อยละของเด็กที่ได้รับและไม่ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์

ลักษณะการได้รับวัคซีน	จำนวน (N=๒๑๐)	ร้อยละ
อายุต่ำกว่า ๑ ปี		
- ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์	๓๖	๙๒.๓๐
- ไม่ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์	๓	๗.๗๐
รวม	๓๙	๑๐๐
อายุ ๑-๒ ปี		
- ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์	๓๔	๖๘.๐๐
- ไม่ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์	๑๖	๓๒.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐

ส่วนที่ ๓ สาเหตุหลักที่เด็กได้รับวัคซีนไม่ครบ

สำหรับเหตุผลของการที่เด็กได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์ เนื่องจากผู้ปกครองจำวันนัดไม่ได้ เมื่อพ้นกำหนดแล้วไม่ได้พาเด็กไป จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑ เด็กไม่สบายจึงไม่พาไปฉีด จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘ และสถานบริการอยู่ไกลบ้าน จำนวน ๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๑ ดังตาราง ๕

ตารางที่ ๕ จำนวนร้อยละของเด็กที่ได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์

สาเหตุของการได้รับวัคซีนไม่ครบ	จำนวน (N=๒๑๐)	ร้อยละ
อายุ ๐-๕ ปี		
- ผู้ปกครองจำวันนัดไม่ได้	๕๘	๙๑.๐๐
- เด็กไม่สบายจึงไม่พาไปฉีด	๕	๘.๐๐
- สถานบริการอยู่ไกลบ้าน	๑	๑.๐๐
รวม	๖๔	๑๐๐

สาเหตุนี้สะท้อนว่าประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นที่เด็กต้องได้รับวัคซีน จึงควรให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ปกครองเด็ก โดยเฉพาะภายหลังการให้บริการแต่ละครั้ง ตลอดจนการติดตามเด็กมารับวัคซีนให้ครบถ้วน

จากข้อมูลเบื้องต้นทำให้ทราบว่าเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปีในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน ทั้งหมด ๒๑๐ คน ได้รับวัคซีนและครบถ้วนตามเกณฑ์กำหนด จำนวน ๑๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๕๒ และได้รับวัคซีนครบแต่ไม่ตามเกณฑ์ จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔๘ ดังตาราง ๖

ตารางที่ ๖ จำนวนและร้อยละของเด็กที่ได้รับและไม่ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์

ลักษณะการได้รับวัคซีน	จำนวน (N=๒๑๐)	ร้อยละ
อายุ ๐-๕ ปี		
- ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์	๑๔๖	๖๙.๕๓
- ไม่ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์	๖๔	๓๐.๔๘
- รวม	๒๑๐	๑๐๐

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาข้อมูลการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานของเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี ในแต่ละช่วงอายุ ในพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าซัน อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าอัตราการครอบคลุมของการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานของเด็กอายุแรกเกิดถึง ๕ ปีครบตามเกณฑ์ร้อยละ ๖๙.๕๓ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุดารัตน์ กองแก้ว (๒๕๕๕) พบว่าอัตราการครอบคลุมของการได้รับวัคซีนร้อยละ ๙๖.๗๗ เป็นร้อยละ ๙๘.๙๒ และสอดคล้องกับการศึกษาของสาธิต ศรีธรรมานูสาร (๒๕๔๖) ได้ศึกษาความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานในเด็กช่วงอายุ ๐-๒ ปีพบว่าความครอบคลุมของการได้รับวัคซีน ในเด็กอายุ ๐ - ๑ ปี ครบถ้วนถูกต้องตามระยะเวลา เท่ากับ ร้อยละ ๔๗.๖ ส่วนผลการศึกษาความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนแบบครบถ้วนถูกต้องตามเกณฑ์ พบว่า BCG ร้อยละ ๙๔.๒, HBV ๙๓.๓, จากกลุ่มเป้าหมาย DTP-HB, OPV ร้อยละ ๙๐.๘, MMR ร้อยละ ๙๘.๓ ได้รับวัคซีนครบทุกชนิด (BCG - หัด) ร้อยละ ๙๘.๓ ซึ่งความครอบคลุมวัคซีนทุกชนิดผ่านเกณฑ์มาตรฐานกำหนด (ร้อยละ ๙๐) สอดคล้องกับแอมอร์ ราชบุรินทร์วิญญูสุข และคณะ (๒๕๔๖) ได้ศึกษาความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนผลการศึกษาพบว่าความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนแบบครบถ้วน (คิดเฉพาะจำนวนครั้งที่ได้รับ) และแบบครบถ้วนถูกต้อง (รวมคุณภาพของการได้รับวัคซีน : จำนวนครั้ง อายุที่ได้รับ ระยะห่างระหว่างครั้ง การมีสมุดบันทึกการได้รับวัคซีน) ความครอบคลุมแบบครบถ้วน/แบบครบถ้วนถูกต้อง ๐-๑ปีร้อยละ ๘๙.๗๒, เด็กกลุ่ม ๑ - ๒ ปี BCG ร้อยละ ๘๘.๘๘, HB๓ ร้อยละ ๗๒.๙๑, DTP๓ ร้อยละ ๙๑.๘๔, OPV๓ ร้อยละ ๙๒.๘๖, หัด(M)ร้อยละ ๗๖.๒๙, ได้รับวัคซีนครบทุกชนิด (BCG - หัด) ร้อยละ ๕๓.๑๓

ส่วนสาเหตุหลักที่เด็กได้รับวัคซีนไม่ครบ เนื่องจากผู้ปกครองจำวันนัดไม่ได้ เมื่อพ้นกำหนดแล้วไม่ได้พาเด็กไป เด็กไม่สบายจึงไม่พาไปฉีด และสถานบริการอยู่ไกลบ้าน ผู้ปกครองของเด็กส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานในเมืองและรับจ้างจึงปล่อยให้บุตรหลานอยู่กับตาหรือยายที่บ้านเลี้ยงเป็นส่วนใหญ่จะกลับเข้าบ้านอีกทีก็ค้ำทำให้ไม่ได้ใส่จำหรือใส่ใจแต่จำวันไม่ได้ บางครั้งผู้สูงอายุและผู้ดูแลก็ไม่ได้ตระหนักในการที่จะนำบุตรหลานมารับวัคซีนประกอบกับวัยสูงอายุที่จะมีความจำเสื่อมตามวัย ทำให้ระบบการรับรู้หรือการได้ยินเปลี่ยนแปลงตามวัยด้วยทำให้จำวันนัดฉีดวัคซีนไม่ได้ นอกจากนี้การที่เด็กไม่สบายจึงไม่พามาฉีดยากก็เนื่องจากวัคซีนบางตัวจะมีผลข้างเคียงอาจมีไข้ ปวดแสบร้อนบริเวณที่ฉีดทำให้เด็กงอแง ร้อง ไม่สบายตัว ผู้ปกครองต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดรวมทั้งอาการข้างเคียงเช่นกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกที่ต้องสังเกตอาการหลังจากฉีดวัคซีน เช่น วัคซีนป้องกันโรคไอกรน คอตีบ บาดทะยัก เยื่อหุ้มสมองอักเสบชนิดบีและโปลิโอ จะมีอาการข้างเคียงของวัคซีนส่วนมากแล้วมีอาการไม่ร้ายแรงและจะหายเองในสองถึงสามวัน อาจมีไข้เล็กน้อย หงุดหงิดและไม่สบายตัวหลังจากได้รับวัคซีน ๔-๖ ชั่วโมง อาจมีอาการบวมและแดงบริเวณที่ฉีดยาและจะทำให้เด็กรู้สึกเจ็บอยู่สักระยะแล้วอาจมีตุ่มแข็งบริเวณที่ฉีดยาซึ่งจะ ค่อย ๆ หายไปเอง วัคซีนป้องกันโรคหัด คางทูมและหัดเยอรมัน ประมาณ ๑๐% อาจมีไข้และผดผื่นหลังจากได้รับวัคซีนแล้ว ๕-๑๒ วัน และอีก ๑๐% จะมีอาการแดง ปวดและบวมบริเวณที่ฉีดยา วัคซีนป้องกันโรคไข้สมองอักเสบเจอี อาจมีไข้ต่ำๆ อ่อนเพลีย ไม่สบาย เป็นต้น และเนื่องจากตำบลป่าซัน มีเขตพื้นที่ในการปกครองจำนวนหลายหมู่บ้าน ประชาชนผู้รับบริการไม่ได้รับความ

สะดวกในการเดินทาง เป็นพื้นที่ชนบท หมู่บ้านจึงอยู่กระจายและห่างไกลจากสถานบริการ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก ทำให้ไม่ได้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องออกไปประกอบอาชีพทำมาหากินจึงไม่ได้สนใจที่จะนำบุตรหลานไปรับบริการฉีดวัคซีน สอดคล้องกับการศึกษาของสตาร์ตัน กองแก้ว (๒๕๕๕) พบว่า ผู้ปกครองทำงานต่างจังหวัดและจะพาเด็กไปด้วยการได้รับวัคซีนจึงอาจไม่ได้มาก ร้อยละ ๒๕.๘๑ และเรื่องของการเดินทางที่ไม่สะดวกเนื่องด้วยระยะทางที่ไกลจากหน่วยบริการ การไปรับบริการรับวัคซีนจึงไม่ต่อเนื่องร้อยละ ๒๔.๗๓ สาเหตุจากจำวันฉีดไม่ได้ พันกำหนดนัดแล้วจึงไม่พาเด็กไป จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ ไม่สอดคล้องกับ นิฟาติละห์ตูเวจิง (๒๕๕๔) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำบุตรมารับวัคซีนไม่ตรงตามนัดและไม่ครบชุดของผู้ปกครองเด็กอายุครบ ๐ - ๕ ปีพบว่า สาเหตุที่มีผลต่อการฉีดวัคซีนไม่ตรงตามนัด และฉีดวัคซีนไม่ครบชุดของเด็กอายุครบ ๐ - ๕ ปี ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากกลัวเด็กไม่สบายหลังจากถูกฉีดวัคซีน วันที่นัดฉีดวัคซีนผู้ปกครองไม่ว่าง/ลางานไม่ได้ และไม่มีญาติพามาบริการแทนได้ และทำงานต่างจังหวัด/ต่างประเทศ เดินทางลำบาก ร้อยละ ๗๓.๕ และร้อยละ ๔๒.๓ และร้อยละ ๓๖.๗ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

๑. ด้านความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนครบถ้วนและการได้รับวัคซีนครบถ้วนถูกต้องในเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี (เด็กเกิด ๑ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๕ ถึง ๓๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๙) พบว่ายังมีเด็กที่ได้รับวัคซีนครบถ้วนถูกต้องยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จึงควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองและเน้นกำชับ อสม. ให้ความรู้ทางหอกระจายข่าวในหมู่บ้านเกี่ยวกับประโยชน์ของวัคซีนแต่ละชนิด การรับวัคซีนและผลของการไม่มารับวัคซีนตามนัดให้ครบถ้วนถูกต้องและทันเกณฑ์อายุที่ส่งผลต่อเด็กสุขภาพในอนาคต เพื่อให้ผู้ปกครองพาเด็กมารับวัคซีนตามนัดครบถ้วนถูกต้องและทันเกณฑ์อายุโดยครอบคลุมเด็กในพื้นที่ทั้งหมด

๒. ควรมีการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กให้เห็นถึงประโยชน์ของการมารับวัคซีนให้ตรงตามนัด เพื่อให้พาเด็กมารับบริการตามนัด เน้นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเชิงรุกโดยใช้เครือข่ายที่มีอยู่ในการติดตามและประชาสัมพันธ์ให้ไปรับบริการและมีทะเบียนผู้รับบริการในเขตรับผิดชอบที่ชัดเจนต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

๓. จากสาเหตุที่เด็กไม่ได้มารับวัคซีนตามนัดส่วนใหญ่เนื่องจากผู้ปกครองลืมวันนัด เจ้าหน้าที่ควรมีการประชาสัมพันธ์การรับวัคซีนก่อนวันนัดอย่างน้อย ๑ วันหรือทำหนังสือแจ้งให้ผู้นำชุมชน/อสม. ประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้ปกครองทราบและพาเด็กมารับวัคซีนตามนัดให้ครบถ้วนถูกต้องและทันเกณฑ์อายุ ในกรณีที่ผู้ปกครองพาเด็กมารับวัคซีนหลังวันนัดเจ้าหน้าที่ควรพิจารณาให้บริการฉีดวัคซีนกับเด็กที่ผู้ปกครองพามาฉีดหลังวันนัดได้ โดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราการสูญเสียวัคซีนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าชัน ซึ่งวัคซีนนี้เป็นวัคซีนที่สามารถให้ได้สำหรับการเปิดวัคซีน ๑ Dose ต่อการรับวัคซีน ๑ คน เช่น วัคซีนป้องกันหัด (M) หรือหัดเยอรมัน (MMR) ซึ่งในวัคซีนชนิดอื่นๆ เช่น วัคซีนป้องกันวัณโรค (BCG) วัคซีนป้องกันไวรัสตับอักเสบบี (HB) วัคซีนรวมป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก ไอกรณ (DTP) วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ (OPV) ไม่สามารถเปิดให้วัคซีนได้เป็นรายบุคคล เนื่องจากส่งผลกระทบต่ออัตราการสูญเสียวัคซีน

ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความครอบคลุมของการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็กที่มีอายุครบ ๕ ปี

๒. ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนำบุตรอายุตั้งแต่ ๐-๕ ปีมารับบริการให้ครบตามเกณฑ์

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข.(๒๕๓๘) คู่มือการปฏิบัติงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,
- กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข.(๒๕๓๙) คู่มือการสำรวจความครอบคลุมของงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข.(๒๕๔๕) คู่มือการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข.(๒๕๔๗) การสำรวจความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานและวัคซีนโปลิโอในการรณรงค์ พ.ศ. ๒๕๔๖. สำนักโรคติดต่อทั่วไป
- กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข.(๒๕๔๘) คู่มือการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคปรับปรุงครั้งที่๙
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข.(๒๕๕๑) การสำรวจความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานและวัคซีนในนักเรียน กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- ธงชัย สันติวงษ์. หลักการและวิธีใช้คอมพิวเตอร์ในงานสถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๖.
กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๒๑.
- ธงชัย เต็มประสิทธิ์ และศิริวรรณ ชุมนุม. การวิจัยและพัฒนางานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเขตตรวจราชการที่ ๗. งานวิจัย. อุบลราชธานี : สำนักงานควบคุมโรคที่ ๗, ๒๕๔๖
- ธเนศ ขำเกิด. “การประเมินผลการฝึกอบรมตามรูปแบบการประเมินของเคริกแพตทริก (Kirkpatrick),” วารสารเทคโนโลยี (สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น). ๒๘(๑๖๐) : มกราคม-ธันวาคม, ๒๕๔๕
- ธวัชชัย วรพงศธร. หลักการวิจัยทางสาธารณสุขศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- นพพร ศรีผัด และพัชโรบล นาถประทาน. การพัฒนางานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเขต ๑๐. งานวิจัย. เชียงใหม่ : สำนักงานควบคุมโรคที่ ๑๐, ๒๕๔๗
- นิรุวรรณ อุประชัย. การวิเคราะห์มูลสาธารณสุขด้วยคอมพิวเตอร์. ขอนแก่น : คลังนาโนวิทยา, ๒๕๔๗
- ปรารค์ทอง ราษฎร์จำเริญสุข และพอพิศ วรินทร์เสถียร. “การสำรวจความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนรวมป้องกันคอตีบ บาดทะยัก ไอกรน และวัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ,” วารสารควบคุมโรค ๓(๓๐) : ๒๑๙-๒๒๙ : กรกฎาคม-กันยายน, ๒๕๔๗
- วรารณ อังพานิชย์ และคณะ. สำรวจความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๕ ปี และหญิงมีครรภ์ ในจังหวัดสระบุรี. งานวิจัย. สระบุรี : สำนักงานควบคุมโรคที่ ๒. ๒๕๔๖
- สมคิด พรหมจ้อย. เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ๒๕๔๔
- สรีสองค์ บุญพระ และคณะ. ความรู้ของประชาชนและความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานในพื้นที่สาธารณสุขเขต ๒ ปี ในจังหวัดสุพรรณบุรี. งานวิจัย. สระบุรี : สำนักงานควบคุมโรคที่ ๒, ๒๕๔๕
- สาธิต ศรีธรรมานุสาร. ความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายในตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. งานวิจัย. นครราชสีมา : ม.ป.พ. ๒๕๔๔

บรรณานุกรม (ต่อ)

สาธิต ศรีธรรมานุสาร และคณะ. ความครอบคลุมของการได้รับวัคซีน ชั้นพื้นฐาน ของกลุ่มเป้าหมาย
ในตำบลหนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา. งานวิจัย. นครราชสีมา : สำนักงาน
ควบคุมโรคที่ ๕. ๒๕๔๖

เอมอร ราชภูร์จำเริญสุข และพอพิศ วรินทร์เสถียร. การประเมินผลการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในพื้นที่ที่มีการ
ระบาดของโรคหัด. งานวิจัย. ม.ป.ท., : ม.ป.พ., ๒๕๔๕

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์
เรื่อง การประเมินความครอบคลุมการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานของกระทรวงสาธารณสุข
ในเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าชัน อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการประเมินความครอบคลุมการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานของกระทรวงสาธารณสุขในเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี ผู้ศึกษาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์นี้ตามความเป็นจริงมากที่สุด ข้อมูลที่ได้ผู้ศึกษาจะเก็บเป็นความลับ คำตอบทุกข้อจะนำมาศึกษา/วิเคราะห์ในภาพรวมจึงไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อเด็กหรือผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนางานบริการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าชัน อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ต่อไป

แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด ๓ ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลลักษณะทางประชากรทั่วไป

๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของเด็ก จำนวน ๓ ข้อ

๑.๒ ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองเด็ก จำนวน ๖ ข้อ

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ของเด็กอายุแรกเกิดถึง ๕ ปี

ตรวจสอบจากสมุด บันทึกการรับวัคซีนจำนวน ๑๒ ข้อ

ส่วนที่ ๓ สาเหตุของการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน ๑ ข้อ

ผู้ทำการศึกษาใคร่ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งในความร่วมมือ

(นายจ่านงค์ สมเย็น)

เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติงาน

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลลักษณะทางประชากรทั่วไป ข้อมูลทั่วไปของเด็ก ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองเด็กเป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร (เด็กเกิดระหว่างวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ถึง ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙)

คำชี้แจง ให้ผู้สัมภาษณ์บันทึกทำการขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่เป็นข้อความที่ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อ	ข้อความ
	ก ข้อมูลทั่วไปของเด็ก
๑	เพศเด็ก <input type="checkbox"/> ๑.ชาย <input type="checkbox"/> ๒.หญิง
๒	อายุเด็ก อายุ..... ปี เดือน
๓	เป็นบุตรลำดับที่.....ของครอบครัว
	ข ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองเด็ก
๔	ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กของผู้ปกครองเด็ก <input type="checkbox"/> ๑.บิดา/ มารดา <input type="checkbox"/> ๓. ปู่/ ย่า/ ตา/ ยาย <input type="checkbox"/> ๒.ลุง/ ป้า/ น้ำ/ อา <input type="checkbox"/> ๔. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)
๕	อายุผู้ปกครองเด็ก อายุ.....ปี
๖	การศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองเด็ก <input type="checkbox"/> ๑. ไม่ได้เรียน <input type="checkbox"/> ๒. ประถมศึกษา <input type="checkbox"/> ๓. มัธยมศึกษา <input type="checkbox"/> ๔. ต่ำกว่าปริญญาตรี <input type="checkbox"/> ๕. ปริญญาตรี <input type="checkbox"/> ๖. อื่นๆระบุ.....
๗	อาชีพหลักของผู้ปกครองเด็ก <input type="checkbox"/> ๑. เกษตรกรรม <input type="checkbox"/> ๒. รับจ้างทั่วไป <input type="checkbox"/> ๓. ค้าขาย / ทำธุรกิจส่วนตัว <input type="checkbox"/> ๔. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ <input type="checkbox"/> ๕. อื่นๆระบุ.....
๘	รายได้ผู้ปกครองเด็กเฉลี่ยต่อเดือน บาท
๙	ระยะทางจากบ้านถึงสถานบริการสาธารณสุขใกล้บ้าน(โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) <input type="checkbox"/> ๑. น้อยกว่า ๓ กิโลเมตร <input type="checkbox"/> ๒. ระหว่าง ๓ ถึง ๖ กิโลเมตร <input type="checkbox"/> ๓. ระหว่าง ๗ ถึง ๙ กิโลเมตร <input type="checkbox"/> ๔. มากกว่า ๑๐ กิโลเมตร

<p>๕</p>	<p>ประวัติการได้รับวัคซีนรวมป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก ไอกรน และไวรัสตับอักเสบบี (DTP-HB) วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ (OPV) ครั้งที่ ๒</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. ได้รับครบถ้วนถูกต้องตามเกณฑ์</p> <p><input type="checkbox"/> ๒. ไม่ได้รับวัคซีนครบถ้วนตามเกณฑ์</p>
<p>๕.๑</p>	<p>สถานที่รับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก ไอกรน และไวรัสตับอักเสบบี(DTP-HB) ป้องกันโรคโปลิโอ (OPV) ครั้งที่ ๒</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล <input type="checkbox"/> ๒. โรงพยาบาลอำเภอ</p> <p><input type="checkbox"/> ๓. โรงพยาบาลจังหวัด <input type="checkbox"/> ๔. สถานบริการเอกชน /คลินิก</p> <p><input type="checkbox"/> ๕. อื่นๆ (ระบุ).....</p>
<p>๖</p>	<p>ประวัติการได้รับวัคซีนรวมป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก ไอกรน และไวรัสตับอักเสบบี (DTP-HB) วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ (OPV) ครั้งที่ ๓</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. ได้รับครบถ้วนถูกต้องตามเกณฑ์</p> <p><input type="checkbox"/> ๒. ไม่ได้รับวัคซีนครบถ้วนตามเกณฑ์</p>
<p>๖.๑</p>	<p>สถานที่รับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก ไอกรน และไวรัสตับอักเสบบี(DTP-HB) ป้องกันโรคโปลิโอ (OPV) ครั้งที่ ๓</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล <input type="checkbox"/> ๒. โรงพยาบาลอำเภอ</p> <p><input type="checkbox"/> ๓. โรงพยาบาลจังหวัด <input type="checkbox"/> ๔. สถานบริการเอกชน /คลินิก</p> <p><input type="checkbox"/> ๕. อื่นๆ (ระบุ).....</p>
<p>๗</p>	<p>ประวัติการได้รับวัคซีนรวมป้องกันโรคหัด (M) หรือ วัคซีนป้องกันโรคหัด คางทูม หัดเยอรมัน (MMR)</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. ได้รับครบถ้วนถูกต้องตามเกณฑ์</p> <p><input type="checkbox"/> ๒. ไม่ได้รับวัคซีนครบถ้วนตามเกณฑ์</p>
<p>๗.๑</p>	<p>สถานที่รับบริการฉีดวัคซีนรวมป้องกันโรคหัด (M) หรือ วัคซีนป้องกันโรคหัด คางทูม หัดเยอรมัน (MMR)</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล <input type="checkbox"/> ๒. โรงพยาบาลอำเภอ</p> <p><input type="checkbox"/> ๓. โรงพยาบาลจังหวัด <input type="checkbox"/> ๔. สถานบริการเอกชน /คลินิก</p> <p><input type="checkbox"/> ๕. อื่นๆ (ระบุ).....</p>
<p>๘</p>	<p>ประวัติการได้รับวัคซีนรวมป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก ไอกรน และไวรัสตับอักเสบบี (DTP) วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ (OPV) ครั้งที่ ๔</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. ได้รับครบถ้วนถูกต้องตามเกณฑ์</p> <p><input type="checkbox"/> ๒. ไม่ได้รับวัคซีนครบถ้วนตามเกณฑ์</p>

<p>๘.๑</p>	<p>สถานที่รับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก ไอกรน และไวรัสตับอักเสบบี(DTP) ป้องกันโรคโปลิโอ (OPV) ครั้งที่ ๔</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล <input type="checkbox"/> ๒. โรงพยาบาลอำเภอ</p> <p><input type="checkbox"/> ๓. โรงพยาบาลจังหวัด <input type="checkbox"/> ๔. สถานบริการเอกชน /คลินิก</p> <p><input type="checkbox"/> ๕. อื่นๆ (ระบุ).....</p>
<p>๙</p>	<p>ประวัติการได้รับวัคซีนรวมป้องกันโรคไข้มองอักเสบ (JE) ครั้งที่ ๑</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. ได้รับครบถ้วนถูกต้องตามเกณฑ์</p> <p><input type="checkbox"/> ๒. ไม่ได้รับวัคซีนครบถ้วนตามเกณฑ์</p>
<p>๙.๑</p>	<p>สถานที่รับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้มองอักเสบ (JE) ครั้งที่ ๑</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล <input type="checkbox"/> ๒. โรงพยาบาลอำเภอ</p> <p><input type="checkbox"/> ๓. โรงพยาบาลจังหวัด <input type="checkbox"/> ๔. สถานบริการเอกชน /คลินิก</p> <p><input type="checkbox"/> ๕. อื่นๆ (ระบุ).....</p>
<p>๑๐</p>	<p>ประวัติการได้รับวัคซีนรวมป้องกันโรคไข้มองอักเสบ (JE) ครั้งที่ ๒</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. ได้รับครบถ้วนถูกต้องตามเกณฑ์</p> <p><input type="checkbox"/> ๒. ไม่ได้รับวัคซีนครบถ้วนตามเกณฑ์</p>
<p>๑๐.๑</p>	<p>สถานที่รับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้มองอักเสบ (JE) ครั้งที่ ๒</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล <input type="checkbox"/> ๒. โรงพยาบาลอำเภอ</p> <p><input type="checkbox"/> ๓. โรงพยาบาลจังหวัด <input type="checkbox"/> ๔. สถานบริการเอกชน /คลินิก</p> <p><input type="checkbox"/> ๕. อื่นๆ (ระบุ).....</p>
<p>๑๐.๒</p>	<p>เด็กได้รับวัคซีน JE๒ ห่างจาก JE๑ ภายในระยะ ๑ เดือน</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. ใช่ <input type="checkbox"/> ๒. ไม่ใช่</p>

<p>๑๑</p>	<p>ประวัติการได้รับวัคซีนรวมป้องกันโรคไข้มองอักเสบ (JE) ครั้งที่ ๓</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. ได้รับครบถ้วนถูกต้องตามเกณฑ์</p> <p><input type="checkbox"/> ๒. ไม่ได้รับวัคซีนครบถ้วนตามเกณฑ์</p>
<p>๑๑.๑</p>	<p>สถานที่รับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้มองอักเสบ (JE) ครั้งที่ ๓</p> <p><input type="checkbox"/> ๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล <input type="checkbox"/> ๒. โรงพยาบาลอำเภอ</p> <p><input type="checkbox"/> ๓. โรงพยาบาลจังหวัด <input type="checkbox"/> ๔. สถานบริการเอกชน /คลินิก</p> <p><input type="checkbox"/> ๕. อื่นๆ (ระบุ).....</p>

๑๒	ประวัติการได้รับวัคซีนรวมป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก ไอกรน และไวรัสตับอักเสบบี (DTP) วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ (OPV) ครั้งที่ ๕ <input type="checkbox"/> ๑. ได้รับครบถ้วนถูกต้องตามเกณฑ์ <input type="checkbox"/> ๒. ไม่ได้รับวัคซีนครบถ้วนตามเกณฑ์
๑๒.๑	สถานที่รับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก ไอกรน และไวรัสตับอักเสบบี(DTP) ป้องกันโรคโปลิโอ (OPV) ครั้งที่ ๕ <input type="checkbox"/> ๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล <input type="checkbox"/> ๒. โรงพยาบาลอำเภอ <input type="checkbox"/> ๓. โรงพยาบาลจังหวัด <input type="checkbox"/> ๔. สถานบริการเอกชน /คลินิก <input type="checkbox"/> ๕. อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ ๓ สาเหตุของการได้รับวัคซีนพื้นฐานไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด
 คำชี้แจง ให้ผู้ทำการบันทึกทำการสัมภาษณ์ ✓ ในช่อง ที่เป็นข้อความที่ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อ	ข้อความ
๑	สาเหตุหลักที่เด็กได้รับวัคซีนไม่ครบ (ตอบได้เพียง ๑ ข้อ) <input type="checkbox"/> ๑. ไม่เห็นประโยชน์ของวัคซีน <input type="checkbox"/> ๒. ผู้ปกครองไม่มีเวลาพาไปรับวัคซีน <input type="checkbox"/> ๓. จำวันฉีดไม่ได้, พันกำหนดฉีดแล้วจึงไม่พาเด็กไป <input type="checkbox"/> ๔. เด็กไม่สบายจึงไม่พาไปฉีดวัคซีน <input type="checkbox"/> ๕. บริการไม่ดี, เสียเวลาคอยนาน, เจ้าหน้าที่พูดจาไม่สุภาพ <input type="checkbox"/> ๖. เจ้าหน้าที่ไม่ได้นัด <input type="checkbox"/> ๗. สถานบริการอยู่ไกลบ้าน <input type="checkbox"/> ๘. ไม่มีเงินค่าพาหนะ <input type="checkbox"/> ๙. อื่นๆ (ระบุ).....

***** ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในตอบแบบสัมภาษณ์ *****

ผู้ทำแบบสัมภาษณ์วันที่แบบสัมภาษณ์เสร็จ...../...../๒๕๕๙
 ผู้ตรวจแบบสัมภาษณ์.....วันที่ตรวจแบบสัมภาษณ์...../...../๒๕๕๙

ประวัติย่อผู้ศึกษา

ชื่อ	นายณัฐวุฒิ จันทา
วันเกิด	๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘
สถานที่เกิด	อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ ๑๐๕/๗๗ ถนนโพธิ์ร้าง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
สถานที่ทำงาน	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสะแกชำ ตำบลสะแกชำ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. ๒๕๔๗ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนสุรวิทยาคาร จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (สาธารณสุขชุมชน) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น